

روستاها به دلالت کاملاً بدیهی از جمعیت خالی می‌شوند و هر گاه دولت‌های طرفدار غرب سر کار بوده‌اند، این امر هر شدت گرفته‌است. به قول یک استاد اقتصاد دانشگاه، مشکل اینجاست: برخی مسئولان که تعدادشان رو به افزایش است برای از بین بردن شکاف طبقاتی به عنوان ام المصائب همه مشکلات اقتصادی و اجتماعی و بازتوزیع امکانات، هیچ اقدام عملی نمی‌کنند و تورم را به ازدیاد نقدینگی با آدرس‌های غلطی چون افزایش حقوق‌ها، نسبت می‌دهند حال آنکه عامل اصلی تورم؛ ورود منابع مالی طبقه اشراف دولتی و خصوصی به صورت مستقیم یا از طریق بانک‌ها، به بازارهای همچون مسکن و ارز و طلاست.

او می‌افزاید که دلیل اصلی تخلیه روستاها، وجود شکاف طبقاتی و تبعیض است و بیکاری و کم آبی؛ جرقه به انبار بغض‌های ناشی از تبعیض است که منجر به مهاجرت روستائیان به شهر می‌شود. این درک در کشور هنوز شکل نگرفته که کشاورز؛ تاج سر دولت‌هاست وظیفه‌اش تأمین امنیت غذایی کشور است و دولت‌ها باید به او خدمات بدهند تا از روستاها مهاجرت نکنند نه اینکه کشاورز به دنبال آب و کود و سمم بدود، محصول تولید کند و دست آخر هم به دلال برای فروش محصولات خود التماس کند.
آمار سرشماری سال ۹۵ می‌گوید که ۳۰ هزار روستای کشور قاعد سکنه است؛ این یعنی ۳۰ هزار منبع مولد پویا از چرخه اقتصاد کشور حذف شده و هزاران نفر نیروی کار و تولید راهی شهرها با حاشیه کلاشهرها شده و با مشکلات مختلف مواجه شده‌اند.

یک استاد جامعه‌شناسی می‌گوید: «مشکل اینجاست که اغلب متولیان امور روستاها، درک روشنی از تفاوت زندگی شهری و روستایی ندارند و برای این دو، نسخه واحد می‌پیچند و آنچه برای کلاشهرها مناسب است را برای روستاها اعمال می‌کنند. اینکه مسئولی بگوید روستاها ام اما همه طرح و برنامه‌ایش به نفع کلان سرمایه‌داران و بر ضد محرومان و روستائیان باشد، موجب دلسردی کشاورزان می‌شود.»
در این گزارش به مشکلات بدیهی روستائیان که موجب مهاجرتشان به شهرها می‌شود را به صورت اجمالی مرور می‌کنیم.

کشاورز ساکن خوزستان: مسئولان بدانند که یک شهرنشین اگر وضع مالی خوبی نداشته باشد امکان عقب‌نشینی به روستا را دارد اما روستائین بیکار، جایی برای عقب‌نشینی ندارد و وقتی گرسنه بماند مجبور به مهاجرت و شهرنشینی به هر قیمتی می‌شود که تبعات منفی آن در حاشیه شهرهای بزرگ مشهود است.

بیکاری یا تبعیض؟
بر اساس آمارها، حدود ۲۰ میلیون نفر در روستاها زندگی می‌کنند که می‌شود ۲۳ درصد جمعیت کشور. جمعیت روستاها به نسبت سال ۵۷ که ۷۰ درصد از ۳۵ میلیون نفر (۱۷ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر) بود، به لحاظ تعداد افزایش و به لحاظ درصد کاهش یافته‌است. نرخ بیکاری در روستاها در سال ۹۹ معادل هفت و دو دهم درصد بوده در حالی که نرخ بیکاری شهری ۱۰ و چهار دهم درصد است. بر اساس این آمار، بیکاری نمی‌تواند دلیل اول مهاجرت به شهرها باشد بلکه چیز دیگری است. محمد حسین پور؛ کشاورز ساکن غرب استان اصفهان که مدرک کارشناسی ارشد علوم سیاسی دارد، می‌گوید: «دلیل اصلی مهاجرت از روستا به شهر، شکاف طبقاتی و کمبود بهداشت و درمان

تبعیض بین این دو مکان است. مردم از طریق تلویزیون، سفر، اقوام شهرنشین و حتی وضع زندگی برخی نمایندگان شهرستانی سابق مجلس، متوجه تبعیض‌ها و تفاوت‌ها می‌شوند و این مسئله در ذهن آنها مثل انبار باروت جمع می‌شود و بالاخره با یک بی‌تدبیری مثل فقدان خرید تضمینی محصولات کشاورزی یا کم آبی، تصمیم به مهاجرت می‌گیرند. شکاف طبقاتی در دولت قبل افزایش یافته و مهاجرت از روستا هم زیاد شد.»

ابوالفضل رحیم زاده؛ کشاورز ساکن خوزستان با تایید سخن کشاورز اصفهانی، می‌افزاید: «البته بیکاری هم تأثیرگذار است. مسئولان بلداند که یک شهرنشین اگر وضع مالی خوبی نداشته باشد امکان عقب‌نشینی به روستا را دارد اما روستائین بیکار، جایی برای عقب‌نشینی ندارد و وقتی گرسنه بماند مجبور به مهاجرت و شهرنشینی به هر قیمتی می‌شود که تبعات منفی آن در حاشیه شهرهای بزرگ مشهود است.»

روستایی دیگری به شوخی می‌گوید: «در زمان اصلاحات به آب لوله کشی، برق و گاز نیاز داشتیم اما به ما تلفن دادند. در دولت قبلی هم به درمانگاه و سیستم فاضلاب نیاز داشتیم که اینترنت پرسرعت دادند. نبود درمانگاه و پزشک و سیستم فاضلاب، موجب بیماری‌های زیادی می‌شود.»
او درباره کاربسر اینترنت در دوره کرونا، تصریح می‌کند: «تراکم جمعیت در روستاها کم و فاصله‌گذاری اجتماعی به راحتی قابل اجرا نبود و نیازی به طرح شاد نبود.»

معروف آبادی؛ روستایی ساکن غرب اصفهان می‌گوید: «بیماران روستایی، به ویژه کودکان و کهنسالان انقلاب حکایت دارد که قابل مقایسه با قبل از انقلاب نیست و البته در مقابل ایثار روستائینان، قطری از دریاست. با این حال هنوز امکانات اولیه برای زندگی در روستاها کامل نیست.

امین الله احمدی؛ مغازه دار روستایی در اطراف اصفهان می‌گوید: «برخی روستاها خانه بهداشت دارند اما کافی نیست. روستاهای بزرگ به درمانگاه مجهز و اورژانس بیمارستانی نیاز دارند. علاوه‌بر بیماری‌های سنتی، مردم به بیماری‌هایی مثل قند و چربی مبتلا می‌شوند. همچنان حیوان گریزی زیاد و پزشک روستا هم کم است.»

محسن رحمان پور؛ کارشناس کشاورزی می‌گوید:

گزارش روز

عوامل تخلیه روستاها و راهکارهای جلوگیری از آن

شکاف طبقاتی

پنهان در پشت کم‌بارشی روستاها

قاسم رحمانی

تهران ۱۶ هزار تومان به فروش می‌رسید. گوجه و خیار ۴۰۰ تا ۵۰۰ تومان خریداری شده را ۲۰ هزار تومان می‌فروختند. در واقع هم تولیدکننده ضرر می‌کرد هم کشاورز خریداری نمی‌شود و باید به دنبال دلال بدود و التماس کند، انگیزهای برای ماندن در روستا نمی‌ماند.»
سال گذشته خبرهایی از تلنبار شدن گوجه، هندوانه، پیاز و سیب و دیگر محصولات منتشر شد که نشان می‌داد به دلیل فقدان خرید تضمینی، محصولات روی دست کشاورزان مانده. در حالی که پیاز کیلویی دو هزار تا ۲۵۰۰ تومان تمام می‌شد، دولت این محصول را کیلویی ۶۰۰ تومان از کشاورزان خریداری کرد اما در مغازه‌های

مشکلات کشاورزان به ویژه در دولت قبل، می‌گوید: «برخی دولتمردان ما کاهش تصدی‌گری دولت را شانه خالی کردن از زیر بار مسئولیت معنی کرده‌اند، حال آنکه کاهش تصدی‌گری جایی است که به رفاه مردم مربوط است مثل خودروسازی نه اقلام معیشتی همچون محصولات کشاورزی، دولت در آن بخش‌هایی از اقتصاد که دستیابی به سودآوری بالا، موجب گرسنگی مردم می‌شود مثل کشاورزی یا هزینه‌ها از عهده بخش خصوصی خارج است مثل دانش بنیان‌ها، باید دخالت مستقیم داشته باشد نه اینکه صرفاً ناظر باشد.»

محمد مخبر؛ رئیس‌سابق ستاد اجرایی فرمان

امام(ره) که در حال حاضر معاون اول رئیس‌جمهور است

صفحه ۵

دوشنبه ۲۲ آذر ۱۴۰۰

۸ جمادی‌الاول ۱۴۴۳ – شماره ۲۲۹۱۳

معنا ندارد که تا این حد با کمبود آب مواجه شویم.»
تأثیر نکاشت بر روستاها
در سال‌های اخیر، طرفداران طرح نکاشت که مجموعه‌ای از واردکنندگان محصولات کشاورزی، برخی مدیران ارشد وزارت جهادکشاورزی و سازمان محیط زیست در دولت‌های سازندگی، اصلاحات و تدبیر، طرفداران آمریسا و برخی دلسوزان ناآگاه هستند، فشار زیادی برای جلوگیری از خودکفایی کشاورزی با سواستفاده از بحث حفظ محیط زست به عمل آوردند و موجب تخلیه روستاها شدند. یکی از مباحث این افراد، استفاده بیش از ۹۰ درصد منابع آبی کشور در کشاورزی بوده و هست. حسین تقی‌زاده؛ کشاورز ساکن غرب استان اصفهان به طنز می‌گوید: «ارزش مدارک کارشناسان و مسئولانی که چنین امری داده‌اند در حد تصمیم کبری (سوم ابتدایی) است. چگونه ممکن است ۹۲ تا ۹۳ درصد آب کشور به مصرف کشاورزی برسد حال آنکه هشت تا ۹ درصد مصرف شرب و ۲۰ تا ۲۰ درصد هم در صنعت و تجارت استفاده می‌شود یا قبل از مصرف، هدر می‌رود؟»

این در حالی است که علیردام اکبری؛ معاون وزیر جهاد کشاورزی درباره آب مصرفی بخش کشاورزی می‌گوید: «مصرف آب کشاورزی، ۶۹ میلیارد متر مکعب بوده است. اگر میزان آب کشور حدود ۱۱۰ تا ۱۱۵ میلیارد متر مکعب باشد حدود ۶۴ درصد می‌شود.»
حسین نظری؛ کارشناس مسائل راهبردی می‌گوید: «نقش برخی افراد و تشکل‌های کشاورزی در کاهش تولید و مهاجرت روستائیان مشهود است. رخنه مخالفان خودکفایی، طرفداران واردات و لیبردسازی فکری جریان‌های سیاسی در تشکل‌ها و اتحادیه‌های کشاورزی و غذایی و محیط زیست، عیان‌تر از آن است که دیده نشود. در چنین شرایطی، وزارتخانه‌های جهادکشاورزی، نیرو و سازمان محیط زیست به اعمال مدیریت راهبردی نیاز دارند و طرح‌هایشان باید پیوست امنیتی، سیاسی و فرهنگی داشته باشد، نه اینکه صرفاً اقتصادی باشد.»

او با یادآوری سخن امام خمینی(ره) که همین پاره‌نه‌ها تا آخر با انقلاب می‌مانند، تصریح می‌کند: «روستائیان همواره پای انقلاب ایستاده‌اند اما برخی

کارشناس کشاورزی: روستائیان سربار جامعه نیستند و خود کفا هستند اما برخی قوانین و عمل‌هایی که مسئولان شهرنشین به روستا تحمیل می‌کنند، موجب تنگدستی آنها می‌شود. وقتی محصول کشاورز خریداری نمی‌شود و باید به دنبال دلال بدود و التماس کند، انگیزه‌ای برای ماندن در روستا نمی‌ماند.

مسئولان دولت‌های سابق، قدرشناس نبودند یا قدرشناسی آنها در حد حمد ماند که این خصلت باید از دولتمردان جدید، دور شود که نشانه‌های امیدوار کننده وجود دارد. همچنین تشکل‌های کشاورزی همچون خانه کشاورز باید از مخالفان نظام و مردم، پاکسازی شود»
فقدان اسفالت در داخل روستاها، دوری دانشگاه‌های دولتی حتی در رشته‌های کشاورزی و مرتبط، فقدان شغل مناسب برای روستائیان تحصیلکرده یا در حال تحصیل، جذابیت شهرها نسبت به روستا، فقدان تفرجگاه‌های شبیه شهرها و تعداد زیاد روستاها به نسبت جمعیت و وسعت کشور و پرآکنده‌گی گسترده در سطح ایران از جمله دیگر دلالتا تخلیه روستاها به زعم کارشناسان، مسئولان و روستائیان است.

جدول

شماره ۱۲۱۱۷

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱